

เกาะเบ็งวัฒนธรรมอีสาน

งานนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาวัฒนธรรมอีสาน 1432102-63 จุดประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้วัฒนธรรมอีสานผ่านการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและสามารถนำเสนอข้อมูลวัฒนธรรมในรูปแบบงานเขียนทางวิชาการ ให้นักศึกษาระบุวิธีการสืบค้นข้อมูลหรือวิธีได้มาซึ่งข้อมูล เนื้อหาประกอบด้วย การนำเสนอข้อมูลวัฒนธรรมอีสาน 3 ประเด็น ได้แก่ การแนะนำตัวและภูมิลำเนาคำขวัญประจำอำเภอและคำขวัญประจำจังหวัด และวัฒนธรรมที่โดดเด่นของหมู่บ้าน/ชุมชน

ภูมิลำเนา

ชื่อ นาย นิติธร นามสกุล คำจันทร์ ความหมายของชื่อ หมายถึงทรงไว้แบบแผนหรือนักกฎหมาย ที่มาของชื่อ มารดาเป็นผู้ตั้งชื่อให้เพราะอยากเป็นทนายหรือผู้รักษากฎหมาย คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิทยาการข้อมูลและนวัตกรรมซอฟต์แวร์ ชั้นปี 1 ภูมิลำเนาบ้านเลขที่ 190 หมู่ที่ 5 ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน บ้านนาคำ ตำบลสมสะอาด อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ที่มาของชื่อหมู่บ้าน คำว่า “นาคำ” หรือน้ำคำ ซึ่งหมายถึงนาที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดทั้งปีจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “น้ำคำ” ต่อมาเรียกเพี้ยนกลายเป็นบ้านนาคำในปัจจุบัน ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๕ ได้ผู้เฒ่าผู้แก่ได้อพยพมาอาศัยอยู่แล้วสร้างครอบครัว มีผู้คนมาอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นแล้วก่อตั้งเป็นชุมชน มีชื่อชุมชนว่าบ้านนาคำ

ชื่อหมู่บ้าน / ชุมชนของสมาชิกสะท้อนข้อมูล วัฒนธรรมการตั้งบ้านแปงเมืองด้านธรรมชาติ คำว่า “นาคำ” หรือน้ำคำ ซึ่งหมายถึงนาที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดทั้งปี ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำแอ่งโคราช อาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน / ชุมชน ทำไร่/นา ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นางแดงอ่อน คำจันทร์ มีความสัมพันธ์เป็นยายของนักศึกษา ซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน

คำขวัญประจำอำเภอ

ศาลหลักเมืองสง่างาม ถือนามข้าวปลาอุดม สมถันภูมินทร์ตั้งเมือง รุ่งเรืองวัฒนธรรม เย็นล้ำน้ำโนม คนเดชอุดมน้ำใจงาม

คำขวัญประจำจังหวัด

เมืองดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม
งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้มก่อนประวัติศาสตร์

วัฒนธรรมที่โดดเด่นของหมู่บ้าน/ชุมชน

1.ด้านพิธีกรรม

ประเพณีบุญข้าวประดับดิน

ภาพที่ ๑ : ประเพณีบุญข้าวประดับดิน

เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษและผีไร้ ญาติตามความเชื่อแล้ว ถือว่าเป็นการให้ทานแก่ผู้ยากไร้ รวมทั้งสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ ที่ต้องหิว อดมื้อกินมื้อมาตลอดทั้งปีด้วย เพราะการที่ตั้งอาหารไว้ที่พื้นทำให้สัตว์เหล่านั้นสามารถเข้ามากินอาหารได้ อย่างเต็มที่ ทุกวันนี้คนเราส่วนมากมักนึกถึงแต่เรื่องของตนเองเป็นสำคัญ การมีงานบุญงานประเพณี อย่าง บุญห่อข้าวประดับดิน จะช่วยกระตุ้นเตือนให้เราได้นึกถึงผู้อื่นบ้าง จึงน่าจะถือได้ว่าเป็นวันแห่งการชำระล้างความหื่นแก่ตัวออกไปจากจิตใจด้วย

การทำบุญข้าวประดับดิน เป็นประเพณีหนึ่งในฮีตสิบสอง ทำกันในวันแรม 14 ค่ำ เดือนเก้า หรือที่เรียกว่า บุญเดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นบุญที่ทำเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ เปรต (ชาวอีสานบางถิ่นเรียก ผेट) หรือญาติมิตรที่ตายไปแล้ว ข้าวประดับดิน ได้แก่ ข้าวและอาหารคาวหวาน พร้อมหมากพลู บุหรี่ที่ห่อด้วยใบตอง กล้วย นำไปวางไว้ตามใต้ต้นไม้ แวนไว้ตามกิ่งไม้ ตามบริเวณกำแพงวัดบ้าง (คนอีสานโบราณ

เรียกกำแพงว่า ต้ายวัด) หรือวางไว้ตามพื้นดิน เรียกว่า "ห่อข้าวน้อย" พร้อมกับเชิญวิญญาณของญาติมิตร นำภัตตาหารไปถวายแด่พระภิกษุ สามเณร แล้วอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ตาย โดยหยาดน้ำ (กรวดน้ำ) ไปให้ด้วย

2. ตำนานปัญหา ทอเสื่อกก

ภาพที่ 2 : เสื่อกก

เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำเอาต้นกกมาแปรรูปให้เป็นเส้น ย้อมสี แล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน หรือทำธุรกรรมต่างๆ ตลอดจนทำพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อ

ในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวข้าว คนในชุมชนจะรวมกลุ่มกันเพื่อตำสาต(ทอเสื่อกก) เพื่อนำมาใช้ปูรองนั่งหรือนอน บางส่วนก็นำไปถวายวัด

ที่มา : สัมภาษณ์ นางแดงอ่อน คำจันทร์ มีความสัมพันธ์เป็นยายของนักศึกษา

